No. 9. 18

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 23 JANUARIJ.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 20sten Januarij.

Met verwerping van onderscheidene voorgestelde amendementen, heeft de kamer der afgevaardigden tot gisteren de drie eerste zinsneden van het adres van antwoord, te weten: die betreffende den voorspoed van Frankrijk, de herstelling van het evenwigt in ontvangsten en uitgaven, en die betreffende de poolsche nationaliteit aangenomen. De discussie is daarop over de vierde zinsnede voortgezet, namelijk over de zaken van Spanje en Griekenland en over de betrekkingen tusschen de fransche en engelsche gouvernementen. Het is de oppositie geweest, die in deze zitting voornamelijk het woord gevoerd heeft, om het gouvernement over de door hetzelve gevolgde buitenlandsche zaken aan te vallen. De eerste spreker was de heer *de Lasteyrie*, die zich vermeende te moeten beklagen over de beschermende belangstelling door 's Konings gouvernement opzigtelijk de jeugdige spaansche koningin betuigd, waarover de fiere spaansche natie zich wel gebelgd konde toonen. Daarop heeft de heer *Garnier Pages* het woord gevoerd; deze had onlangs eene reis door Spanje gedaan en begon nu te betoogen dat men, om een land wel te kunnen beoordeelen, eene studie moest gemaakt hebben van deszelfs zeden, instellingen en wetten, waarop de ontwikkeling volgde van een historisch en staathuishoudkundig overzigt in den geest des sprekers. Vervolgens hebben de heeren *Ducos* en *Billault* tegen de zinsnede gesproken, voornamelijk met betrekking tot de goede verstandhouding tusschen Frankrijk en Engeland, waartoe inzonderheid de laatstgenoemde redenaar de onderscheidene landen doorliep, waar de beide gouvernementen in derzelver staatkundige werking of belang in aanraking gekomen waren, en ten slotte verlangde dat zijn amendement, strekkende om den weêrklank op 's Konings woorden nopens de opregte vriendschap tusschen beide landen, door andere min vriendschappelijke te doen vervangen, aangenomen werd. Nadat de heer *Billault* gesproken had, verklaarde de minister van buitenlandsche zaken, de heer *Guizot*, dat hij zich voorstelde den laatstgemelden spreker te beantwoorden, en de betrekking tusschen de beide gouvernementen Frankrijk en Engeland in helder licht te plaatsen, maar daar het reeds laat was, verlangde hij daarmede in de zitting van den volgenden dag, die van heden, te beginnen.

In den aanvang der zitting van heden heeft de kamer de benoeming van den heer *Charles Lafitte*, gekozen door het kiescollegie van Louviers, in weerwil der pogingen van het ministerie, geannuleerd. Daarop is de heer *Guizot* over de vierde zinsnede van het adres aan het woord gekomen.

— De commissie van het adres heeft zich nog gisteren vereenigd over de onderscheidene amendementen die nog moeten behandeld worden, doch besloten zich tegen al dezelve te verzetten en zich aan hare eigene redactie te houden. Alleen omtrent de voorgestelde verandering in de laatste zinsnede betrekkelijk de reis naar Londen, moet zij zich nog verstaan; een tweede amendement is daaromtrent voorgedragen door den heer *de Lasteyrie*, die de schandvlekkende uitdrukking wil vervangen zien door de woorden: „Het gezond verstand heeft regt gedaan opzigtelijk vermetele ontwerpen en ijdele huldebetooningen." Dit amendement zou het resultaat zijn eener overeenkomst van de onderscheidene oppositie-partijen, mits de legitimisten zich verbonden om het amendement op de vierde paragraaf van den heer *Billault* te ondersteunen.

— De heer *Martinez de la Rosa* is te Parijs aangekomen.

— Uit Görz heeft men heden tijdingen ontvangen, houdende dat de hertog *van Angoulème* wel nog niet overleden, maar na eenige dagen in eenigzins beteren toestand verkeerd te hebben, weder ingestort was, zoodat men vreesde dat de hertog *van Bordeaux* hem nog levend zou aantreffen.

— De tijdingen uit Spanje tot den 14den gaande, houden niets bijzonders.

— Ter beurze van heden (20 Januarij) waren genoteerd: 5 pCt. 124,85; 3 pCt. 82,65; Nap. r. 106,85; Spanje 30¼; Passive 5 drie achtste; Rom. L. 105½.

BELGIE.

BRUSSEL, den 21sten Januarij.

Na het hoofdstuk van finantiën met bijna eenparigheid te hebben aangenomen, houdt de kamer der vertegenwoordigers zich thans met dat van de binnenlandsche bezig. Eergisteren zijn daarover de discussiën geopend. De heer *Devaux* begon met den minister van binnenlandsche zaken *Nothomb* aan te vallen, die hij beschuldigde van eene dubbelzinnige, achterhoudende en onzedelijke staatkunde te volgen. De minister heeft zich daaromtrent in 't breede verdedigd, en hiermede is de geheele zitting verstreken. — Gisteren hebben de heeren *Osy*, *de Dekker* (die inzonderheid het staatkundig stelsel der regering verdedigde) *Rogier*, *Mercier*, *Dechamps*, *Dollez* en *de Merode* het woord gevoerd.

— Gisteren avond is in het paleis der Prinsen *van Oranje*, zooals het nog steeds genoemd wordt, eene tentoonstelling van kunstvoorwerpen en een bazar geopend, waarvan de voorwerpen door dames zijn bijeengebragt en de opbrengst voor arm-kinderscholen zal strekken. Te dier gelegenheid is er een concert in de schoone zaal van het paleis gegeven, 't welk door den koning en de koningin werd bijgewoond.

— Een vreeselijk ongeluk heeft gisteren morgen in de voorstad St. Josse [illegible] put gegraven, die reeds eene diepte van veertig voeten had, toen bij het wegnemen van den toestel eene instorting van zand plaats had, waardoor twee werklieden op den bodem van den put bedolven werden. Nog heden morgen werden alle, doch reeds zoo goed als hopelooze pogingen in 't werk gesteld, om de ongelukkigen op te delven.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 22sten Januarij.

In de zitting der Tweede Kamer van ll. Zaturdag heeft de centrale afdeeling verslag gedaan over de wet, strekkende tot aanvulling der instructie voor de algemeene rekenkamer. De beraadslagingen daarover zijn op morgen, Dingsdag bepaald.

Vrijdag aanstaande zal de kamer overgaan tot de verkiezing van kandidaten, tot vervulling der vacature in den hoogen raad van adel.

Zaturdag heeft de centrale afdeeling gearbeid aan haar voorloopig verslag nopens de belasting op de bezittingen.

De centrale afdeeling heeft haar voorloopig verslag opgemaakt wegens de wetsvoordragt tot aanvulling der middelen over 1844 en 1845.

Aan het voorloopig onderzoek van dit wetsontwerp in de afdeelingen der Kamer hebben 47 leden deel genomen.

De centrale afdeeling zal in dit verslag in de eerste plaats opnemen eenige algemeene beschouwingen betreffende het bij de memorie van toelichting gegeven overzigt van de voorzieningen, tot welke de Regering besloten heeft, en de uitkomsten welke zij zich daarvan, blijkens de bij de memorie gevoegde nota van berekening, voorstelt. Zij zal daarna eenige vragen mededeelen, tot welke het aanbod van wijlen Z. M. Koning *Willem Frederik* aanleiding heeft gegeven, en ten slotte de bedenkingen doen kennen, die tegen het wetsontwerp zelf en den daarbij behoorenden staat van raming, door de leden in het midden zijn gebragt.

A. *Nota van berekening der uitkomsten*, enz. De leden hebben zich vóór alles de vraag ter beantwoording voorgesteld, of [illegible] voorgedragene finantiële maatregelen het beoogde doel eener [illegible] regeling der finantiën zal kunnen bereikt worden, en [illegible] zich daarbij ten grondslag van beoordeeling [illegible] de memorie van toelichting gevoegde [illegible] echter van die regeling meent te [illegible]

van daardoor tot geruststellende gevolgtrekkingen gekomen te zijn, heeft integendeel de meerderheid der leden verklaard, niet zonder groote bekommering uit de berekening der regering zelve te hebben ontwaard, dat, toegegeven de juistheid der voorgelegde cijfers en in de vooronderstelling dat al de ontvangsten aan de raming zullen beantwoorden, niettemin reeds in 1846 een te kort op de dienst aanwezig zou zijn, waarin dus weder door verhooging van belastingen of buitengewone middelen zou moeten voorzien worden. Naar de door de Kamer gemaakte berekening, zou er na den afloop der finantiële regeling, en dus reeds op de dienst van 1846 en vervolgens een blijvend jaarlijksch te kort worden ondervonden, van meer dan eene tonne gouds, hetwelk alzoo door buitengewone middelen gedekt zou moeten worden. Deze op zich-zelve reeds niet zeer gunstige uitkomsten waren het nog veel minder, wanneer men in aanmerking nam, dat de raming van sommige ontvangsten, bij een nader onderzoek, welligt zal bevonden worden vrij hoog te zijn gesteld, en dat daarbij ook niet gerekend is op den ongunstigen invloed, welken de buitengewone belasting op de bezittingen en de conversie van de schuld op de opbrengst der gewone belastingen zullen uitoefenen; vooral had men reden zich over de uitkomsten te verontrusten, wanneer men bedacht dat er verschillende uitgaven zijn, sommige zeker, andere van meer twijfelachtigen aard, waarop niet is gerekend en waarmede dus het jaarlijksch te kort zou verhoogd worden.

Met het oog op zoo vele uitgaven, die buiten de berekening der Regering gebleven zijn en waarvan althans sommige onvermijdelijk zijn, wenscht men te vernemen, op welke gronden dan toch het vertrouwen der Regering steunt, dat de beraamde maatregelen voldoende zullen worden bevonden, om het finantiewezen van den Staat op eenen duurzamen voet te brengen? Bij den bestaanden twijfel, of die gronden wel in allen deele den toets van een naauwlettend onderzoek kunnen doorstaan, heeft men gemeend, uit de vorenstaande beschouwingen reeds voor 's hands te mogen besluiten, hoe wenschelijk het zij, dat de benoodigde gelden door middel eener vrijwillige geldleening mogten kunnen verkregen worden, en men alzoo niet noodig hebbe, om tot het heffen der voorgestelde buitengewone belasting de toevlugt te nemen, en zich daardoor den weg af te sluiten, om, bij toekomstige tekorten, het zoo noodzakelijk evenwigt tusschen de ontvangsten en uitgaven door verhooging van belastingen te kunnen herstellen.

Men vleit zich, dat de Regering dit punt bij hare beantwoording volledig zal toelichten, en wenscht daarbij te bekomen mededeeling van eenen calculativen staat van de ontvangsten en uitgaven over de uitkomsten zij van hare maatregelen meent te mogen verwachten.

Met betrekking tot de onderscheidene posten, die op de Nota van berekening onder den ontvang zijn opgenomen, zijn verscheidene vragen en bedenkingen ter sprake gekomen:

Vooreerst heeft men verlangd, de grondslagen te kennen, waarop de berekening berust, dat de heffing van 1½ pCt. op de bezittingen en tot kapitaal herleide inkomsten eene som van *f* 35,000,000 zal kunnen opbrengen, of, met andere woorden, op welke gronden het nationaal vermogen op eene belastbare waarde van tusschen de 2300 à 2400 millioen guldens wordt geschat, en tot welk gedeelte in die som de onderscheidene soorten van bezittingen in aanslag zijn gebragt?

Ten andere heeft men opgemerkt, dat de raming van de winst op den verkoop der Belgische rente niet geheel strookt met de openingen te dier zake, bij gelegenheid van de beraadslagingen over het ontwerp van wet tot regeling van 's Rijks finantiële aangelegenheden, door den toenmaligen Minister van Finantien aan de Kamer gegeven. Intusschen durft men de hoop voeden, dat de verkoop van die schuld een grooter voordeel dan *f* 4,000,000 zal opleveren, wanneer die schuld niet in massa, maar bij kapitalen van 5 à 10 millioen, wordt gegund aan hen, die daarvoor bij inschrijving het hoogste bod doen; weshalve dan ook is aangedrongen, dat die schuld in dier voege worde verkocht.

Ten derde wenscht men, dat worde aangetoond het verband tusschen de geraamde vermeerdering van de jaarlijksche bijdragen uit de Overzeesche Bezittingen en de betalingen, welke, ingevolge het kapitalisatie-contract, aan de Nederlandsche Handelmaatschappij gedaan zouden moeten worden.

Ten vierde. Eindelijk heeft men opgemerkt, dat het cijfer der geraamde besparing, ten gevolge eener vrijwillige conversie, mede niet overeenkomt met de vroegere opgaven der Regering. Men zou derhalve verlangen, dat ook dit cijfer eenigzins nader wierd toegelicht.

B. *Brief van wijlen Z. M. Koning Willem Frederik.*

Het in dezen brief vervatte aanbod tevens opgenomen zijnde in het wetsontwerp, betrekkelijk de buitengewone belasting en daaraan verbondene leening, zal alzoo bij de mededeeling van de beschouwingen der leden omtrent die voordragt gevoegelijkst een punt van behandeling kunnen uitmaken. Men heeft echter gemeend, reeds bij deze gelegenheid, onder de aandacht van de Regering te moeten brengen, dat de groote meerderheid der leden wel zou gewenscht hebben, dat bij de memorie van toelichting eenige opheldering ware gegeven ten aanzien van de vorderingen ten laste van den Nederlandschen Staat, waarvan in dien brief de rede is. Men meende toch, dat vermits die vorderingen in derzelver aard en geschiedenis bij de wetgeving niet of slechts onvolledig bekend zijn, het mitsdien volstrekt noodzakelijk is te achten, dat daaraan door de mededeeling van voldoende opgaven en inlichtingen alsnog worde te gemoet gekomen.

Diensvolgens heeft men het verlangen te kennen gegeven, om te worden ingelicht nopens de aanleiding en den oorsprong der bedoelde vorderingen, zoo mede nopens de opbrengsten der kanalen, de kosten van onderhoud en verdere lasten daaraan verbonden, de bepalingen, naar welke de tollen worden geheven, of, na de overname der kanalen, in het bedrag dier tollen veranderingen zullen kunnen gebragt worden, en of daartoe de medewerking van de wetgeving zal vereischt worden?

Eindelijk heeft men gevraagd, of het saldo van het speciale fonds voor het Kanaal van Voorne, hetwelk in den brief opgegeven wordt op ultimo December jl. te hebben beloopen eene som hoogstens van *f* 250,000, werkelijk bestaan en beschikbaar is, en dan wel of, ten gevolge van de liquidatie der vordering ten aanzien van voorzegd kanaal, weder een nieuw te kort in 's Rijks schatkist, tot het bedrag van het voorschreven saldo, zal geboren worden?

C. *Ontwerp van wet.*

Blijkens hetgeen in de nota, gevoegd achter de raming der opbrengst, en ook in de memorie van toelichting, is opgemerkt, staat de verhooging der raming van de opbrengst der accijnzen op suiker, geslagt, zout en zeep in verband met verbeteringen in accijnswetten, waarvan de voordragt tot dus verre niet is gedaan.

Bij deze gelegenheid is op nieuw geklaagd, dat de opbrengst van vele accijnsmiddelen grootelijks benadeeld wordt door sluikerij en ontduiking van de belasting.

In het bijzonder heeft men gemeend, op nieuw de aandacht der Regering te moeten vestigen op de groote misbruiken, welke plaats hebben bij den invoer van de suiker, en die, uitgelokt en aangemoedigd door het hooge bedrag van de uitvoerpremiën, de opbrengst van dit middel in der daad zeer benadeelen.

Bij de behandeling van art. 1 van het ontwerp heeft, in alle afdeelingen, een punt van opzettelijke overweging uitgemaakt de vraag, of het middel van den accijns op het binnenlandsch en het buitenlandsch gedisteleerd al dan niet vatbaar geacht moet worden om te worden verhoogd? Er bestond omtrent die vraag groot verschil van gevoelen tusschen de leden. ... de bestaande vrees voor vermindering van de opbrengst der belastingen, ten gevolge van de invoering der beraamde finantiële maatregelen, bij deze gelegenheid in aanmerking gekomen, of er geene termen zouden zijn tot de invoering eener matige belasting op de *koffij* en *thee*. Men wenscht althans van de Regering te vernemen, of tegen de verwezenlijking van dit denkbeeld ook overwegende bedenkingen bestaan, en, zoo ja, welke die zijn.

— Uit een dubbeltal, door de Algemeene Hervormde Synode aangeboden, en op daartoe gedane voordragt van den Minister voor de zaken der Hervormde Eeredienst enz., heeft Zijne Majesteit, bij besluit van den 4den Januarij 1844, n°. 40, benoemd tot lid der Algemeene Hervormde Synodale Commissie, in plaats van den heer *P. J. Ameshoff*, die als zoodanig met Julij aanstaande zal aftreden, den heer *G. Luttenberg*, secretaris der stad Zwolle en oud-ouderling bij de Hervormde gemeente aldaar.

Uit de nominatien der Hervormde kerkbesturen, heeft Zijne Majesteit, op voordragt van den Minister voor de zaken der Hervormde Eeredienst enz., bij besluit van den 29sten December jl., n°. 18, gedaan de navolgende benoemingen, ter vervulling der vacaturen, in kerkelijke collegien met 1°. Januarij dezes jaars ontstaan:

Tot presidenten der provinciale kerkbesturen, voor den jare 1844: Gelderland, de heer *R. Macalester Loup*, predikant te Bommel; Zuid-Holland, de heer *A. Verweij Bzn.*, predikant te Leyden; Noord-Holland, de heer *A. H. ter Hoeven*, predikant te Amsterdam; Zeeland, de heer *C. de Visser*, predikant te Tholen; Utrecht, de heer *L. Merens*, predikant te Utrecht; Vriesland, de heer *B. Nieuwold*, predikant te Leeuwarden; Overijssel, de heer *N. S. Hoek*, predikant te Kampen; Groningen, de heer *M. Corstius*, predikant te Beerta; Noord-Braband, de heer *C. W. Pape*, predikant te Heusden; Drenthe, de heer *H. van Heijningen*, predikant te Meppel; Limburg, de heer *W. F. C. van Lakk*, predikant te Maastricht. Tot secretarissen der provinciale kerkbesturen voor: Gelderland, de heer *W. Overduijn*, predikant te Arnhem; Zuid-Holland, de heer *C. L. van den Broek*, predikant te 's Gravenhage; Noord-Holland, de heer *H. Weijland*, predikant te Amsterdam; Zeeland, de heer dr. *J. Borsius*, predikant te Middelburg; Utrecht, de heer *A. Francken*, predikant te Utrecht; Vriesland, de heer *G. van der Tuuk*, predikant te Berlicum; Overijssel, de heer *J. S. Wor*, predikant te Zwolle; Groningen, de heer *M. Gouverneur*, predikant te Groningen; Noord-Braband, de heer *J. C. Masman*, predikant te St. Michiels-gestel; Drenthe, de heer dr. *G. Benthem*

Reddingius, predikant te Assen; Limburg, de heer *J. W. Suringar*, predikant te Maastricht.

— In den emplacementstaat van het leger, zullen met Mei aanstaande, de volgende veranderingen, ten gevolge van enkele garnizoensverwisselingen van eenige infanterie-regementen, plaats vinden, als: het 3e bataillon Grenadiers en Jagers, onder bevel van den Majoor *van Geen*, van Breda naar 's Hage; het 4e bat. van dat zelfde reg., gekomm. door den Maj. *Wortman*, van 's Hage naar Delft; het 2e reg. inf., Kolonel *van Poolsum Booij*, van Zeeland naar Limburg, geeft evenwel een bat. naar 's Hertogenbosch; het 4e bat. van het 6e reg. inf., onder bevel van den Luit. Kol. *Menningh*, en de staf des reg. met den Kol. *de Haan*, van Gorinchem naar Bergen-op-Zoom; het 7de reg. inf., onder kommando van den Kol. *Verhorst*, laat een bat. in Limburg achter, en marcheert te gelijk met het bat. van het reg., dat in Bergen-op-Zoom garnizoen houdt, naar Zeeland; het 2de bat. 8ste reg., onder bevel van den Majoor *Kamps*, marcheert van Breda naar Gorinchem, terwijl het 3de bat., gekomm. door den Majoor *Anemaet*, van 's Hertogenbosch, en het 4de bat., gekomm. door den Luit. Kol. *van Boecop*, van Geertruidenberg en de Willemstad, beide naar Breda zullen marcheren, terwijl eene kompagnie uit Breda tot bezetting in Geertruidenberg en eene komp. tot dit zelfde doel uit Bergen-op-Zoom naar de Willemstad zal worden gedetacheerd.

— H. K. H. Mevrouw de Prinses *Albert* van Pruissen is den 16den dezer te Berlijn aangekomen.

— Uit 's Gravenhage schrijft men:

» Het Zeeduin tusschen deze Residentie en Scheveningen, in de nabijheid van de groote brug naar het Badhuis, levert dezen winter weder een zeer levendig en bedrijvig schouwspel op; daar over de vier honderd man, door de stad aan het werk gesteld, en zijnde meest allen ambachtslieden, thans zonder werk en tevens vaders van beboeftige en talrijke huisgezinnen, of zoons, die voor hunne ouders en verdere betrekkingen werkzaam zijn, aldaar zich bezig houden met afgraven en kruijen van zand ter daarstelling van eenen rijweg naar de Zwemschool, of het afglooijen der duingronden in de zanderij bij het Zwitsersche huisje, ten einde die met hout te kunnen beplanten en tot wandelingen aan te leggen. — Men mag de gunstige ligging dezer stad ook hier weder opmerken, daar dezelve het voorregt oplevert, om des winters steeds gezond en doelmatig werk aan beboeftige ingezetenen van de stad en Scheveningen te kunnen verschaffen."

— De Rotterdamsche afdeeling der Maatschappij: *Tot bevordering der Toonkunst*, heeft mede de toestemming van burgemeester en wethouders dier stad erlangd, om eene Muzijkschool op te rigten.

Te Dordrecht is door en onder het toezigt van heeren commissarissen der *Maatschappij tot bevordering der Toonkunst* eene muzijk- en zangschool opgerigt, welke binnen kort zal geopend worden, alwaar op eene *min kostbare wijs* onderrigt zal gegeven worden in de gronden der muzijk- en zangkunst.

— Het ijs voor de stad Dordrecht is opgeruimd en het water tusschen die stad en Rotterdam, door den Noord, open. De Dordrechtsche stoomboot heeft de dienst op Rotterdam op de gewone uren hervat.

— Uit Blokzijl, schrijft men van den 16 dezer, het volgende:

» Laatstleden Zondag morgen, omstreeks 10 ure, begaf zich zeker inwoner dezer gemeente, met name *Gerrit Jans Smit*, over het ijs zeewaarts, om spiering te visschen. Nadat hij aldaar een uur bezig was geweest, ontwaarde hij, dat er eene afspanning van het ijs plaats had. Hij wilde zich dus weder landwaarts begeven, doch hoe ontstelde hij, toen het hem bleek, dat hij reeds wel een half uur ver van het vaste ijs af was en hoe langer hoe meer zeewaarts dreef. Reeds peilde hij 13 voeten water; in den doodelijksten angst liep hij her- en derwaarts; maar helaas! hij werd rondom door het water teruggedreven en stelde zich niets anders voor, dan van koude te moeten omkomen, of, zoo zijn drijvend ijs-eiland door den golfslag aan stukken sloeg, te moeten verdrinken. IJsselijk waren de 5 uren die hij doorbragt. Dan, Gode zij dank! er daagde redding voor hem op. Een visscher, die op het einde van de haven stond, vermeende eenige beweging ver in zee te zien; andere spraken dit weder tegen; dan hij zond desniettemin berigt herwaarts. Spoedig kwam dit ter kennisse van den vader, die met hulp van nog vijf personen, met name *Frederik Ottenhof*, *Gerrit Buisman*, *Sybrand Ruiter*, *Siemen Klinkert* en *Gerrit Bijl*, onder het grootste levensgevaar, zich met een klein oud bootje zeewaarts begaven, en het onwaardeerbaar geluk mogten genieten, dien persoon te redden en des avonds omstreeks 5 ure aan zijne vrouw en kinderen terug te geven."

Volgens de van Regeringswege opgemaakte tabellen, bedroeg de bevolking dezes Rijks op 1 Januarij 1843 2,957,473 zielen, te weten: Noord-Braband 390,404, Gelderland 358,718, Zuid-Holland 544,215, Noord-Holland 456,007, Zeeland 156,899, Utrecht 148,898, Vriesland 236,612, Overijssel 205,701, Groningen 182,284, Drenthe 77,564 en Limburg 200,170.

In 1842 is de algemeene bevolking des Rijks, door het meerder aantal geboorten dan sterfgevallen, toegenomen met een aantal van 24,695 zielen of ruim $\frac{1}{118}$ der geheele bevolking, zijnde 10,861 minder dan in 1841; welk verschil zoowel uit het minder getal geboorten als uit het meerder getal sterfgevallen is ontstaan.

Het algemeen bedrag der geboorten beliep 105,629 zielen, waaronder 54,466 van het mannelijk en 51,163 van het vrouwelijk geslacht, zijnde in rede tot de bevolking op 1 Januarij 1842 als 1 tot 27,7.

Het totaal der sterfgevallen beliep 80,934, waaronder 41,388 van het mannelijk en 39,546 van het vrouwelijk geslacht, zijnde in rede tot de bevolking als 1 tot 36,2.

De onechte geboorten hebben in 1842 bedragen 5,516, zijnde ruim 0,052 van het aantal geboorten in het algemeen.

Het aantal doodgeborenen of als levenloos aangegeven kinderen bedroeg 2,763 voor het mannelijk en 2,143 voor het vrouwelijk geslacht, dus te zamen 4006 kinderen, of ruim 0,046 van het algemeen bedrag der geboorten.

Het aantal huwelijken bedroeg 21,064, zijnde $\frac{1}{138}$ der bevolking.

Bij de wettige geboorten was de algemeene verhouding der jongens tot de meisjes als 1000 tot 933, bij de onechte daarentegen als 1000 tot 968.

De verhouding van het aantal wettige geboorten tot dat der huwelijken was 4,7.

Bij de sterfgevallen was de verhouding van het mannelijk tot het vrouwelijk geslacht als 1000 tot 955.

Ten aanzien der geboorten waren het wederom de provinciën Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland en Utrecht, welke de gunstigste verhoudingen vertoonden, terwijl zij tevens de ongunstigste verhoudingen ten aanzien der sterfte opleverden.

De ongunstigste verhouding voor de geboorten heeft in Drenthe en de gunstigste voor de sterfte in Noord-Braband plaats gehad.

Het grootste aantal onechte geboorten, in verhouding tot het algemeen bedrag der geboorten, heeft zich in Zuid- en Noord-Holland vertoond, terwijl Noord-Braband ten dezen aanzien een *minimum* heeft overgeleverd.

Met betrekking tot het aantal huwelijken heeft Vriesland de gunstigste verhouding, doch Noord-Braband de ongunstigste vertoond.

De meeste geboorten zijn voorgevallen in Februarij en het grootst aantal sterfgevallen in Januarij, terwijl de maand Julij zich gekenmerkt heeft als het *minimum* van geboorten en sterfgevallen.

— Het getal personen, in 1842 uitgemaakt hebbende de bevolking der strafgevangenissen van het Rijk, is geweest: het grootste getal 3092, als 2707 van het mannelijk en 385 van het vrouwelijk geslacht, en het kleinste getal 2749, als 2427 van het mannelijk en 322 van het vrouwelijk geslacht. Het getal gevangenen, gedurende het jaar bij afwisseling aanwezig geweest, heeft beloopen 3773, hiervan waren 3442 inlanders en 331 vreemdelingen. Van gemeld gezamentlijk getal waren 973 gehuwden en 2800 ongehuwden. Naar de geloofsbelijdenis telde men 2321 Hervormden, 1337 Roomsch-Katholijken en 115 Israëliten. Het standpunt van beschaving was als volgt: die bij hunne aankomst konden lezen en schrijven 2244; die dit bij hunne aankomst niet konden 1529; die dit bij hun ontslag of bij het einde van het jaar in het gesticht genoegzaam geleerd hebben 794, en die dit niet genoegzaam hebben geleerd 735. Binnen het gesticht werden disciplinair gestraft 801; ongestraft bleven 2972. Het getal strafgevangenissen bedroeg acht, te weten: te Leyden (militairen), Woerden (crimin. mannen), Gouda (criminele vrouwen), Gouda (correctionele vrouwen), Rotterdam (jeugdige veroordeelden van het mannelijk geslacht), Hoorn (correction. mannen), Amsterdam (jeugdige veroordeelden van het vrouwelijk geslacht) en Leeuwarden (criminele mannen). Het getal veroordeelingen, door de hoven, regtbanken en krijgsraden tegen de gevangenen uitgesproken, beliep: bij de hoven en regtbanken in Noord-Braband 302, Gelderland 347, Zuid-Holland 750, Noord-Holland 936, Zeeland 143, Utrecht 159, Vriesland 242, Overijssel 153, Groningen 219, Drenthe 74, Limburg en Luxemburg 152; bij het hoog militair geregtshof 116, bij den krijgsraad bij het leger 40, bij de krijgsraden in de vestingen en garnizoenen 98 en bij de zeekrijgsraden 42.

Het groote staatsproces tegen *D. O'Connell* en anderen is den 15den dezer te Dublin aangevangen. Door de autoriteiten waren vele maatregelen tot handhaving van rust en orde genomen, maar de massa der bevolking heeft zich aan de zaak veel minder laten gelegen liggen dan men meende te mogen verwachten. De heeren *O'Connell*, vader en zoon, waren met den Lord Maire van Dublin, die hun dit openbaar bewijs van achting had willen geven, in diens prachtige staatsiekoets gezeten, en traden ten tien ure, slechts flaauw door eenige omstanders toegejuicht, de regtszaal binnen. Ook de overige beschuldigden *J. Gray*, *T. Steele*, *R. Barrett*, *Th. Tierney*, *C. G. Duffy*, *Th. M. Ray* en *P. J. Tyrrell* waren tegenwoordig. [illegible] manifesten,

Na den afloop van eenige voorloopige en [illegible] verkreeg een der advocaten voor de [illegible] het woord, en las

een uitvoerig document, in hetwelk betoogd werd dat de zaak niet voor de tegenwoordige Jury kon worden voortgezet, uit hoofde de lijst, waaruit zij gekozen was, onnaauwkeurig en op eene bedriegelijke wijze zamengesteld was geweest, zoodat men, voor het minst, uitstel der voortzetting van het regtsgeding begeerde. De Procureur-Generaal vroeg eenigen tijd om hierover te beraadslagen, en het was niet vóór vijf ure toen men vernam, dat de meerderheid van het Hof geoordeeld had dat het gevraagd uitstel toegestaan moest worden. De beëediging der Jury heeft dus dien dag nog geen voortgang gehad.

Twee dagen vroeger was de vergadering van Iersche Roomsch-Katholijken te Dublin gehouden, met doel om te protesteren tegen de uitsluiting der personen van die geloofsbelijdenis van de lijst der speciale Jury in de zaak der politieke aangeklaagden. De Lord Maire de heeren *D. O'Connell*, *Shiel*, *T. Steele* en andere voorname repealers, namen daaraan deel, en hielden redevoeringen, in welke zij het willekeurige en onregtvaardige dier uitsluiting trachtten te betoogen.

Van den anderen kant blijft men het ongegronde dier beschuldiging volhouden, door de verzekering, vooreerst, dat onder de drie en zestig benoembare personen, wier namen door verzuim weggelaten zouden wezen, slechts vijftien Roomsch-Katholijken waren, en ten andere, zoo als reeds vroeger gezegd is, dat de twaalf personen, wier namen van de zijde der Kroon uit de nadere lijst geschrapt zijn, en waaronder één Protestant was, niet om hun geloof zijn afgekeurd, maar omdat zij grootendeels tot de Repealers behoorden.

ALLERLEI.

Britsche Zonderlingheden.

Tom Raguson verteerde in zes maanden 150,000 ponden sterlingen. Hij reisde Europa door alleen om de gastronomie van ieder land te leeren kennen. Hij nam in zijne dienst den kok van den keizer van Rusland en legde hem een jaargeld toe. In China, Mexiko en Canada had hij agenten, die hem de keurigste lekkernijen moesten toezenden. Toen hij alles tot op de laatste guinje na verteerd had, kocht hij eenen ortolaan, bereidde die naar al de regelen der kunst, en benam zich toen het leven.

Ook onvermoeide reizigers zijn de Engelschen, en onderscheiden zich daarbij door hunne bijzondere eigenaardigheden. De kapitein *Cohrane* reisde naar Kamschatka en keerde over Opper-Egypte en Spanje naar Engeland terug, zonder op dien geheelen togt een wagen of een paard bestegen te hebben. — *Thomas Corryat* reisde Europa en Azië door, toog door Perzië, [illegible] eindelijk, tot aan den Ganges, en legde den geheelen weg te voet af. Hij keerde daarop naar Engeland terug. De rust was hem echter ondragelijk, zoodat hij tot eene nieuwe reis naar Zuid-Amerika besloot. Daar wilde hij een bezoek bij de Huronen en de Patagoniërs afleggen. Hij reisde af; maar sedert heeft men niets meer van hem gehoord.

Voor zeldzame boeken geven de Engelschen, gelijk men weet, dikwijls verbazende sommen uit. Onder anderen betaalde de hertog van *Marlborough* 2360 ponden sterling voor de eerste uitgave van een Decameron van *Boccaccio*, in 1471 te Venetie gedrukt, in Folio, 257 bladzijden groot.

De geestige *George Schoyn*, die zich door zijne bonsmots eene groote vermaardheid had verschaft, kon zich niet verzadigen aan het zien van teregtstellingen. Zoo reisde hij zelfs naar Parijs om den koningsmoorder *Damiens* te zien ter dood brengen en keerde terstond daarop naar Engeland terug. Hij had door het geheele land agenten, die hem moesten berigten waar hier of daar eene teregtstelling zou plaats hebben.

De Noord-Amerikanen zijn practische menschen. Het is nu zoo ver gekomen, dat op de spoorwegen boter gekarnd wordt. Men neemt op de stations versche melk in; deze wordt in groote vaten gedaan, waarin zich schepraderen bevinden, die door eene machinerie met den spoorwagen, waarop de vaten liggen, in verbinding staan, en door de kracht, die den wagen drijft, insgelijks gedreven worden. Men neemt versche melk onder weg in en komt met versche boter in de stad aan.

191ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

VIJFDE KLASSE.

21e Trekking. N°. 21993 een prijs van *ƒ* 1000.
22e " N°s. 13965, 19879, ieder een prijs van *ƒ* 1000.
23e " N°. 10819, *ƒ* 1000; N°. 2085, *ƒ* 30,000.
24e " N°s. 997, 10776, 7065, 14872, 865, ieder een prijs van *ƒ* 1000; N°. 8293, niet, maar premie van *ƒ* 1500.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van 11. Zaturdag werden omgezet: Ned. 2½ pCt. 55 een zest.; 5 pCt. 100 een zest.; Amortis. Syndic. 4½ pCt. 94 elf zest.; dito 3 pCt. 79⅝; Domein Losr. 99¾; Handelm. 137⅞; O. Indie 99 drie achtste; Holl. Spoorweg 66, 68; Rijn Spoorweg 93¼; Haarlemmermeer 105¼; Rusland 5 pCt. 108½; 4 pCt. 91½; id. bij Stiegl. 90 elf zest.; Inschr. in Assign. 6 pCt. 73; Certif. van dito 74¼; Spanje 21¼; 3 pCt. 32⅝; Port. te Lond. 2½ pCt. 47; Oostenr. Met. 109¾; Polen *ƒ* 168½.

Met Toestemming der Stedelijke Regering.

OP ALGEMEEN VERZOEK.

TWEEDE EN LAATSTE
SOIRÉE MUSICALE,

TE GEVEN DOOR MEJUFVROUW

ROSALIE GIRSCHNER

EN DEN HEER

J. VAN GELDER,

Eerste Hoboïst van het Groote Théâtre te Toulouse,

Op Woensdag den 24. Januarij 1844,

In de Zaal van den Schouwburg,

DES AVONDS TEN 7 URE.

PROGRAMMA.

EERSTE AFDEELING.

1. Ouverture voor Groot Orkest.
2. *Le Bouquet*, Fantaisie voor de Hoboë, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer VAN GELDER. (Gevraagd.)
3. Concert variatiën du Pré aux Clercs, van HERZ, uitgevoerd door Mejufvrouw ROSALIE GIRSCHNER.
4. *Depuis la Noël.* / *Le petit Montagnard.* Melodiën voor de Hoboë, gearrangeerd en uitgevoerd door den Heer VAN GELDER.

TWEEDE AFDEELING.

1. Ouverture voor Groot Orkest. [illegible]
2. Serenade en étude voor de linkerhand alleen. *Le Trille*, [illegible] de van DÖHLER (gevraagd), uitgevoerd door Mejufvrouw GIRSCHNER.
3. Eerste Concert voor de Viool van DE BERIOT, uitgevoerd door den Heer JOZEF WESSEL.
4. *Le lever de l'aurore.* Groot Fantaisie Caractéristique concertante voor Hoboë en Piano, uitgevoerd door Mejufvrouw GIRSCHNER en den Heer VAN GELDER.

PRIJZEN DER PLAATSEN, *ƒ* 1,00.

DOMEINGOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN*.

De RENTMEESTER der Domeingoederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Oosterhout*, zal, als daartoe behoorlijk gemagtigd, ten overstaan van den Notaris Mr. H. C. A. VAN WEEL, residerende te *Oosterhout*, op *Zaturdag den 3. Februarij* 1844, des voormiddags ten tien ure, ten Huize van den Heer G. D. SANGSTER, in het Logement *de Pellikaan* te *Oosterhout*, in het openbaar VERKOOPEN:

1°. [illegible] zevenjarig SCHAARHOUT, staande in verschillende Bosschen; en

2°. 28 Kavels MASTENHOUT, bijzonder geschikt voor TIMMERHOUT en allerhande soorten van GERIEF- en HEINHOUT, staande in het *Setersbosch*, alles onder *Oosterhout*.

De Conditiën der Verkooping kunnen van heden af, dagelijks, zoo ten Kantore van opgenoemden Rentmeester binnen *Oosterhout*, als ten Kantore van bovengemelden Notaris, gelezen worden; terwijl nadere informatiën te bekomen zijn bij den Plantadjemeester, aldaar.

OOSTERHOUT, den 19. Januarij 1844.

De Rentmeester voornoemd,
W. [illegible] VAN DER BORCH.

[illegible]DA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.